

ปองผล พฤกษาภรณ์ 2552: ทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการใช้ประโยชน์จากของป่าของกลุ่มชาติพันธุ์ในบริเวณคุ่นน้ำปีงตอนบนส่วนที่ 1 อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ปริญญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร) สาขาวิชาการจัดการทรัพยากร โครงการสาขาวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชนาถ มั่งคั่ง, Ph.D. 146 หน้า

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคม และเศรษฐกิจ และทุนทางสังคมที่มีผลกับการเข้าไปใช้ประโยชน์จากของป่าของกลุ่มชาติพันธุ์ในบริเวณคุ่นน้ำปีงตอนบนส่วนที่ 1 อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ข้อมูลของการศึกษาร่วมรวมได้จากการใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ครัวเรือนที่อาศัยในพื้นที่ 5 ตำบล 32 หมู่บ้าน จำนวน 320 ครัวเรือน วิเคราะห์ปัจจัยทุนทางสังคมที่มีกับการเข้าใช้ประโยชน์จากของป่าโดยใช้วิธีการวิเคราะห์การลดด้อยแบบพหุแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

การศึกษาพบว่าหัวหน้าครัวเรือนมีอายุเฉลี่ย 51.84 ปี ส่วนใหญ่ดั้งเดิมฐานะน้านนเฉลี่ย 28.52 ปี มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน อาชีพหลักคือ เกษตรกรรม หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีที่ดินดีอกรองเฉลี่ย 10.53 ไร่ ครัวเรือนตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ย 114,421.55 บาทต่อปี รายได้จากการเก็บของป่าเพื่อการขาย มูลค่าเฉลี่ย 1,669 บาทต่อปีต่อครัวเรือน มูลค่าจากการเก็บของป่าเพื่อการอุปโภค และบริโภคเฉลี่ย 2,719.13 บาทต่อปีต่อครัวเรือน หนี้สินในระบบโดยเฉลี่ย 64,016.62 บาทต่อปี หนี้สินของระบบโดยเฉลี่ย 3,584.95 บาทต่อปี ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้อ้อยในระดับมาก

ของป่าที่ครัวเรือนตัวอย่างใช้ประโยชน์มากที่สุด คือ หน่อไม้ป่า พนวบปริมาณการเก็บหน่อไม้ป่า 9793.84 กิโลกรัมต่อปี โดยเฉลี่ย 30.60 กิโลกรัมต่อปีต่อครัวเรือน มูลค่าโดยเฉลี่ย 539.73 บาทต่อปีต่อครัวเรือน และจากการประเมินมูลค่าของป่าที่ครัวเรือนตัวอย่างใช้ประโยชน์ทั้งหมดพบว่ามีมูลค่าสูงถึง 1,398,765 บาทต่อปี เฉลี่ย 4,371.14 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

การศึกษาทุนทางสังคมพบว่า การรวมกลุ่มทางสังคมส่วนใหญ่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชนมากถึงร้อยละ 94.06 ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมส่วนใหญ่เข้าร่วมประชุมหมู่บ้าน และกิจกรรมในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 95.54 ความสามารถในการเข้าถึงข่าวสารพบว่าครัวเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าถึงโทรศัพท์มือถือมากถึงร้อยละ 42.17 ครัวเรือนตัวอย่างมีความไว้วางใจต่ออาชีพครู และอาจารย์มากที่สุด $\bar{X} = 178$ ส่วนใหญ่ยังคงมีความเชื่อต่อประโยชน์ดั้งเดิมคิดเป็นร้อยละ 82.19 กิจกรรมทางการเมืองครัวเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าร่วมมากถึงร้อยละ 88.09 และผู้นำชุมชนที่พบเจอนามากที่สุดคือผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 88.75 จากการวิเคราะห์ปัจจัยทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเข้าไปใช้ประโยชน์ของป่า ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญ และการพัฒนาชุมชน ความไว้วางใจต่อครู แพทย์ และพยาบาล ความเชื่อทางด้านประโยชน์ดั้งเดิม เช่น การนวดป่า ความสามารถในการเข้าถึงสื่อทางด้านโทรศัพท์ และการพูดคุยกับเพื่อนบ้าน การรับรู้การบริหารราชการที่ดีของผู้นำชุมชน

Pongpon Pruksapakon 2009: Social Capital Effecting Forest Product Utilization of The Ethnic Groups in Upper Ping Watershed Part 1, Chiang Dao District, Chiang Mai Province. Master of Science (Resource Management), Major Field: Resource Management, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Assistant Professor Nuchanata Mangkung, Ph.D. 146 pages.

The objective of this research is to study the social characteristics, economic characteristics, and social capital factors affecting forest products utilization in the Upper Ping Watershed Part 1, Chiang Dao District, Chiang Mai Province. Data are collected from 320 households in 32 villages located within the 5th subdistrict area. The data are then analyzed using stepwise multiple regression analysis, having significance level of 0.05.

The result shows that the average age of the head of the family is 51.84 years old. The average time of settlement in the area is 28.52 years. The majority of household engages in agriculture and the average number of household labor is 2. The average size of land holding by the head of the family is 10.53 rai. The sample households in this study have an average income of 114,421.55 Baht per annum. The average value of forest products harvested for selling purpose is at 1,699 baht, while the average value for own use is at 2,719 baht per household per annum. The average debt per household per annum is at 64,016.62 Bath, while the average informal debt is at 3,584.95 Bath. Most households have good knowledge of forest preservation.

The most utilized forest product is wild bamboo shoot. The total harvest per annum is 9,793.84 kilograms, averaging at 30.60 kilograms per household or 539.73 Bath in value. The estimated total value of forest products utilization is 1,398,765 baht per annum, averaging at 4,371.14 per household.

Analyses in social network show that 94.06 percent of the households are members of certain functional groups in their communities. 95.54 percent take part in village meetings and other communal activities. 42.17 percent have access to television. Villagers trust schoolteachers more than other professions. The analysis also reveals that 82.19 percent of villagers still believe in local traditions and customs. 88.09 percent take part in local politics and 88.75 percent of community leaders are village headmen. Further analyses in social capital factors indicate factors affecting forest utilization are as follow: community activities in important holidays, village development, activities relating to the preservation of forest, religious and local beliefs such as "forest ordainment", villagers' trusts and opinions toward school teachers, doctors, and military personnel, access to television, communication between neighbors, and an awareness of community leaders' role in the preservation of forest.